

Nr 312.

Av herr **Bärg** i Katrineholm **m. fl.**, i anledning av *Kungl. Maj:ts proposition, nr 212, angående krigstidshjälp under år 1916 åt befattningshavare i statens tjänst.*

I Kungl. Maj:ts proposition nr 212 angående krigstidshjälp åt befattningshavare i statens tjänst framhålles, hurusom 1902 års löne-regleringskommittés förslag — på vilket förslag den kungl. propositionen byggts — är uppgjort »under den uttryckliga förutsättningen, att krigstidshjälpen icke bör betraktas såsom en avlöningsförmån i egentlig mening, utan som en av den exceptionella dyrtiden betingad, för en gång utgående gratifikation eller nödhjälp». Hela förslagets karaktär, såväl löne-regleringskommitténs som ock den kungl. propositionen vittna om att den principen följts, att anställningen endast konstituerar till rätt att åtnjuta det föreslagna tillägget, men att tillägget i övrigt icke skall sammanbindas med för utfört arbete utgående avlöning. Denna princip måste under förhanden varande omständigheter ock betraktas som riktig.

Såväl ur ovan angivna synpunkt, som ock av rena humanitetsskäl är det därför ägnat att väcka förvåning, att en befattningshavare, vars anställningsförhållanden i övrigt konstituerar till krigstidshjälps erhållande, undantagits från denna förmån därför att han råkat ut för sjukdom utöver en viss tid. Förslaget innehåller nämligen, att befattningshavare, som icke innehar ordinarie anställning och under 1915 åtnjutit *tjänstledighet för styrkt sjukdom under längre tid än tre månader, skall förlora sin rätt till krigstidshjälp.*

Skulle denna bestämmelse av riksdagen godtagas, komme det att innebära, att en del av de allra mest betryckta befattningshavarna komme att gå miste om den för dem mer än för övriga behövlige nödhjälpen.

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 4 saml. 146 häft. (Nr 312.)

Vid t. ex. statens järnvägar, vars personal ju utgör det övervägande antalet av den i propositionen berörda, finnes en stor mängd icke ordinarie personal (enligt propositionen 7,878 personer under 1914). Vid detta verk har utbildats en praxis att indela den sjuka icke ordinarie personalen i tvenne grupper: dels *tillfälligt* sjuka, sådana som antagas komma att tillfriskna och kunna återinträda i arbete, dels *ständigt* sjuka, sådana som till följd av skada, sjukdom eller ålder icke antagas komma att återinträda i arbete. Härvid är dock att märka, att alla kvarstå i tjänst och att dessa sjuka i regel uppbära halv avlöning under sjuktiden.

Vad nu den först nämnda kategorien beträffar, bör det vara tydligt, att en befattningshavare, som under denna dyrtid varit sjuk längre tid än 3 månader, måste, där personen med eller utan familj är hänvisad att leva på den reducerade avlöningen, vara i allra största behov av nödhjälp. Men gäller detta, vilket torde vara obestridligt, de tillfälligt sjuka, drabbar det i ännu högre grad de ständigt sjukskrivna.

Nu kan det visserligen anmärkas, att bland dessa sistnämnda finnes en stor del ålderstigna, som icke ha den försörjningsplikt mot barn, vilken berättigar till krigstidshjälp enligt propositionen och skulle en här påyrkad förändring således för dessa vara betydelselös. Detta må vara sant. Men helt visst torde bland såväl tillfälligt som även bland ständigt sjuka finnas sådana, som ha försörjningsplikt mot barn under 15 år. Och skulle därjämte riksdagen taga hänsyn till de i detta ärende väckta motioner, som avse att bereda krigstidshjälp även åt befattningshavare, som icke ha nämnd försörjningsplikt, komme ju bestämmelsen om sjukdom som diskvalifikation att verka dess mera orättvist.

Det förtjänar i detta sammanhang påpekas, att de allra flesta av de s. k. ständigt sjuka åtnjuta sjukavlöning till mycket små belopp, beroende på de låga avlöningar, som under deras arbetsduglighet uppburits. I regel torde dessa belopp variera mellan 300 och 800 kronor per år.

Det säger sig självt, att sådan inkomst även under normala tider hållit dessa sjuka och ålderstigna under och invid existensminimum. Vilka umbäranden dessa nu få underkasta sig, om och i de fall fattigvårdens anlitande skall undvikas, bör stå klart.

Huru helt annorlunda t. ex. Stockholms stad sett på liknande fall vid krigstidshjälp tilldelande åt stadens tjänstemän och arbetare, framgår därav, att tjänstledighet för sjukdom eller för svag hälsas vårdande enligt stadsfullmäktiges beslut i vissa fall *kvalificerar* för krigstidshjälp erhållande. Den löneminskning som uppstår till följd av sjukdom kan nämligen dels flytta ner en person, som står över den inkomstgräns

över vilken krigstidshjälp icke utgår under denna gräns, dels flytta ner en person, som väl ändå vore berättigad till dylik hjälp, lägre på inkomstskalan, så att större hjälp erhålles.

Bestämmelsen i fråga lyder:

»Där med anledning av beviljad tjänstledighet på grund av sjukdom eller svag hälsas vårdande eller för fullgörande av värnplikt eller särskilt ålagd krigstjänstgöring minskning av eljest utgående avlöning ägt rum, sålunda minskad avlöning lägges till grund för den årliga inkomstens fastställande.»

Det må även erinras, att propositionen icke innehåller någon bestämmelse varigenom den ordinarie personalen av sjukdomsorsak utestänges från erhållande av krigstidshjälp, oaktat denna personal ju i allmänhet är bättre tillgodosedd i lönehäuseende än den icke ordinarie.

För de tillfälligt sjuka synes vara fullt berättigat att samma krigstidstillägg utgår, som om de varit i aktivt arbete. Detsamma torde även i stort sett kunna sägas om de ständigt sjuka, men då dessas avlöningar i regel äro så låga att — om riksdagen skulle besluta krigstidstillägg även åt befattningshavare, som icke ha försörjningsplikt mot barn — den i propositionen föreslagna gradationen icke kan inverka på tilläggens storlek, torde man i stället nödgas gå en annan väg för att i någon mån få tilläggen proportionellt avvägda efter behoven. Bestämmande av vissa fixa tillägg för olika avlöningsbelopp torde därför vara rättast.

Vad i denna motion — med exempel från statens järnvägar — åsyftas, avser givetvis övrig jämförlig personal vid alla de verk propositionen omfattar.

Någon beräkning av merutgifterna för statsverket vid ett bifall till denna motion har givetvis i brist på tid och material icke kunnat göras, men torde beloppen icke vara så betydande, att detta i och för sig kan inverka på bifall eller icke.

Med hänvisning till ovanstående får undertecknad hemställa, att riksdagen måtte besluta,

dels att den krigstidshjälp, som på grund av Kungl. Maj:ts proposition nr 212 må varda beslutad för icke ordinarie befattningshavare, jämväl må utgå till s. k. *tillfälligt* sjuka, oavsett sjuktiden,

dels ock att s. k. *ständigt* sjuka — förutom det tillägg, som enligt av riksdagen i övrigt beslutad gradationsskala må tillkomma dem i likhet med andra på grund av försörjningsplikt för barn (eventuellt ock

för hustru) — måtte tillerkännas följande belopp, i förhållande till av staten åtnjuten avlöning under år 1915:

Avlöning av staten under år 1915.	Krigstidshjälp.
Högst 400 kronor	120 kronor
Från 400 kronor till och med 500 kronor	100 »
» 500 » » » 600 »	80 »
» 600 » » » 700 »	60 »
» 700 » » » 800 »	50 »

Stockholm den 12 maj 1916.

A. J. Bärq.

Olof Nilsson
i Örebro.

Helge Bäcklund.

Thure Widlund.